

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІФОНІЯ

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Освітньо-професійна програма	Хорове та оперно-симфонічне диригування	
Курс	3	
Семестр	5, 6	
Обсяг дисципліни (години / ЄКТС)	150 годин / 5 кредитів ЄКТС	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Григор'єва Людмила Іванівна
	Науковий ступінь, вчене/почесне звання	-
	Посада	Старший викладач кафедри теорії музики
	Профіль викладача, e-mail	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Grygorieva_2022.pdf liudmyla.hryghorieva@num.kh.ua
Анотація	«Поліфонія» як базова дисципліна професійної та практичної підготовки диригентів хору та симфонічного оркестру займає важливе місце серед інших дисциплін музично-теоретичного циклу, адже спрямована на формування музиканта-фахівця, який володіє елементами фундаментальних знань у сфері теорії та історії поліфонічних форм, жанрів, стилів; базовими теоретичними поняттями, спеціальною термінологією; навичками поліфонічного аналізу художніх зразків музичної творчості і створення поліфонічних фрагментів.	
Мета дисципліни	Вивчення основ теорії та історії поліфонії в контексті розвитку музичного мистецтва, практичне опанування поліфонічними прийомами, формами, методами аналізу багатоголосних музичних творів різних епох, використання цих знань майбутніми диригентами у власних виконавських інтерпретаціях.	

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <p>ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК12. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>
<p>Фахові (спеціальні) компетентності</p>	<p>СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p> <p>СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.</p> <p>СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;</p> <p>СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p> <p>СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.</p> <p>СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві,</p>

	музикознавстві та музичній педагогіці.
Зміст навчальної дисципліни	<p><i>Тема 1.</i> Музична фактура і музичний склад. Монодія григоріанського хоралу та його значення у становленні західноєвропейської поліфонії. Поліфонія як вид багатоголосся, визначення. Інші види багатоголосних складів.</p> <p><i>Тема 2.</i> Види поліфонії, варіанти класифікацій. Значення наукових розвідок у цій сфері представників харківської поліфонічної школи.</p> <p><i>Тема 3.</i> Періодизація історії поліфонії. Поліфонія строгого стилю (епоха Відродження): історичні межі, загальна характеристика. Мелодія як складова частина поліфонічного цілого. Мелодія строгого стилю: ладова основа, особливості мелодичної лінії, метроритму. Поняття лінеарності.</p> <p><i>Тема 4.</i> Контрапункт, визначення. Багатозначність терміну. Загальні принципи контрапунктування.</p> <p><i>Тема 5.</i> Простий двоголосний контрапункт строгого стилю. Контраст та єдність голосів, їх прояв у мелодії, метроритмі, поліфонічній вертикалі (звуквисотності). Класифікація інтервалів у поліфонії. Правила застосування консонансів і дисонансів.</p> <p><i>Тема 6.</i> Складний контрапункт у двоголоссі строгого стилю, визначення. Загальна класифікація (критерії). Види рухомого контрапункту.</p> <p><i>Тема 7.</i> Вертикально-рухомий контрапункт, визначення. Види перестановок голосів, показник вертикально-рухомого контрапункту (Iv). Подвійний контрапункт, найбільш поширені його види.</p> <p><i>Тема 8.</i> Оборотний контрапункт, визначення, види. Дзеркальний контрапункт, вісь обернення.</p> <p><i>Тема 9.</i> Простий і складний контрапункт у триголоссі строгого стилю. Потрійний контрапункт октави.</p> <p><i>Тема 10.</i> Імітація у двоголоссі строгого стилю, визначення, основні характеристики. Види імітації, критерії класифікації. Канон та його види.</p> <p><i>Тема 11.</i> Складний контрапункт в імітаційному двоголоссі. Нескінчений канон та канонічна секвенція. Спільні та відмінні риси. Два розряди.</p> <p><i>Тема 12.</i> Нескінчений канон і канонічна секвенція I розряду. Показники (Iv) подвійного контрапункту. Інтервали вступу голосів у нескінченному каноні та канонічній секвенції із секундовим кроком у подвійному контрапункту октави, децими та дуодецими.</p> <p><i>Тема 13.</i> Провідні жанри епохи Відродження: меса, мотет, мадригал.</p> <p><i>Тема 14.</i> Поліфонія вільного стилю (епоха Бароко): історичні межі, якісні зміни у системі музичних засобів, розвиток інструментальних жанрів.</p> <p><i>Тема 15.</i> Фуга, визначення, загальна характеристика. Композиція фуги в цілому: експозиція та вільна частина. Основні компоненти фуги. Будова експозиції. Контрекспозиція.</p> <p><i>Тема 16.</i> Фактори формотворення у фузі, принципи розвитку тематичного матеріалу. Фуґи тричастинної будови. Особливості середньої та заключної частин. Інші композиційні типи.</p>

	<p>Особливі види фуг.</p> <p><i>Тема 17.</i> Складні фуги – подвійні та потрійні, їхні різновиди.</p> <p><i>Тема 18.</i> Хорова fuga в епоху Бароко: жанрова специфіка, роль вербального тексту та особливості його застосування, співвідношення хору та оркестру. Fuga у хорових концертах українських композиторів XVII–XVIII століть, типові риси. Fuga як частина великої контрастно-складеної форми.</p> <p><i>Тема 19.</i> Інші поліфонічні форми та жанри: інвенція, фугета, фугато, варіації на <i>basso ostinato</i>, поліфонічні цикли.</p> <p><i>Тема 20.</i> Українське народно-пісенне багатоголосся. Підголосково-поліфонічний склад, види підголосків. Підголосковість як ознака національного стилю. Хорові обробки народних пісень у творчості українських композиторів.</p>
Види занять	Практичні, самостійна робота.
Методи навчання	Словесний метод (співбесіда, пояснювання, аналіз музичних зразків); практичний метод у поєднанні з наочним методом і відеометодом (виконання інтонаційних творчих практикумів, прослуховування/ілюстрація музичних творів, демонстрація, аналіз нотного матеріалу під час практичних, самостійних занять; використання цифрових технологій, комп'ютерних засобів навчання – мультимедійних, дистанційних); самостійна робота здобувачів вищої освіти (розв'язання завдань).
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (max 60 балів): усне опитування, письмові роботи, робота на практичному занятті, написання контрольної роботи.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль (max 40 балів): залік – 5 семестр, комбінований екзамен (письмовий та усний) – 6 семестр.</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.</p>
Особливості та політика дисципліни	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: листування через e-mail, у чаті групи з дисципліни, посилання на google-диск тощо).</p> <p>На першому занятті з дисципліни викладач доєднує здобувачів до груп, здійснює обмін e-mail, надає електронні посилання на необхідні навчальні матеріали, google-диск тощо.</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування (у т.ч. і з використанням гаджетів) під час поточного та підсумкового контролю</p>

	заборонено). В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Беліченко, Н. (2015). <i>Завдання з поліфонії: Строгий стиль. Вільний стиль (фуга): Практичний посібник для студентів ВНЗ культури і мистецтв</i> . Харків: Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського: «С. А. М.». Очеретовська, Н. Л., Цицалюк, Г. Н. (2017). <i>Поліфонія</i> . Харків: Водний спектр «Джі-Ем-Пі». Пясковський, І.Б. (2003). <i>Поліфонія</i> . Київ: ДМЦНЗКіМУ. Супрун-Яремко, Н. (2014). <i>Поліфонія</i> . Вінниця: Нова Книга. Трубнікова, Л.М. (2003). <i>Український пісенний фольклор та композиторська творчість</i> . Харків: Основа.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Поліфонія», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 26 серпня 2024 р., протокол №1.